

Pleitnotities Bob Ruers kortgeding Schnetz (LU) contra SP inzake Mitros transacties

28 maart 2000

Edelachtbare vrouwe president,

Inleiding

1. In de eerste plaats hebben cliënten met verbazing kennisgenomen van deze dagvaarding in deze procedure. Cliënten zijn namelijk van oordeel dat de onderhavige kwestie primair een politieke kwestie betreft die in de politieke fora en gremia thuishoort. Daarbij komt het cliënten voor dat eiser zich onvoldoende rekenschapgegeven heeft van de in Nederland geldende grondbeginselen van de trias politica oftewel de scheiding der machten. Ofschoon natuurlijk iedere burger het recht toekomt om zijn zaak aan de rechter voor te leggen, en ook de heer Schnetz heeft dat recht volledig, is het volgens gedaagden moeilijk te rijmen met het stelsel van de trias politica om een puur politieke kwestie, die bovendien in de raad van de Gemeente Utrecht aan de orde is geweest en nog is, en dus op het terrein van de uitvoerende macht ligt, aan de rechter voor te leggen. Reeds om die reden zijn gedaagden feitelijk van oordeel dat eiser in zijn vordering niet ontvankelijk zou dienen te worden verklaard.

2. Ten aanzien van de gedaagde partijen stel ik namens gedaagden vast dat gedaagde sub 2 en gedaagde sub 3, dat wil zeggen de heer Jansen en ondergetekende, niet alleen leden zijn van gedaagde sub 1, verder te noemen de SP, maar ook dat zij de SP in de gemeenteraad van Utrecht als raadslid hebben vertegenwoordigd danwel vertegenwoordigen. De heer Jansen is sinds 1 januari 2001 fractievoorzitter van de SP-fractie in de Utrechtse gemeenteraad. Ondergetekende was dat van 1986 tot 1 januari jl. Ik ben van mening dat gedaagden sub 2 en 3, waar het gaat om de gewraakte uitlating jegens de heer Schnetz, handelden in hun hoedanigheid van raadslid en dat zij in die hoedanigheid hier niet persoonlijk in rechte kunnen worden aangesproken. Met andere woorden: alleen gedaagde sub 1, de SP, kan hier naar mijn mening in rechte worden aangesproken gezien de positie die gedaagden sub 2 en 3 innamen en innemen in het kader van de politieke verhoudingen.

Daar komt bij dat, en daar gaat de wederpartij geheel aan voorbij, in de Gemeentewet, Hoofdstuk II, handelend over de raad, in artikel 22 bepaalt dat de leden van de raad die deelnemen aan de beraadslaging in de raad in rechte niet kunnen worden vervolgd of aangesproken voor danwel worden verplicht getuigenis af te leggen over hetgeen zij in de vergadering van de raad hebben gezegd of aan de raad schriftelijk hebben overgelegd.

Met andere woorden: raadsleden zijn onschendbaar voor hetgeen zij in het kader van hun positie als raadslid in de raad hebben gezegd of schriftelijk aan de raad hebben medegedeeld.

Die onschendbaarheidsbepaling moet er naar mijn mening in casu reeds toe leiden dat eiser in zijn vorderingen jegens gedaagden sub 2 en 3 niet ontvankelijk is zodat de vordering van eiser jegens deze gedaagden geen doel kan treffen.

3. Indien wij kijken naar de dagvaarding en de daarbij overgelegde producties, dan valt het op dat de heer Schnetz niet erg consistent is en op verschillende gedachten hinkt. Het ene moment verwijt hij de SP- dat de SP zijn handelwijze in casu als moreel laakbaar heeft aangemerkt. Het andere moment stelt hij, naar aanleiding van de strafklacht van de SP bij het Openbaar Ministerie, dat hij beschuldigd zou zijn van strafrechtelijk handelen. Daarna spreekt hij over suggestieve onderbouwing van de beschuldigingen en van ongegronde beschuldigingen en tenslotte komt hij tot de conclusie dat de ongegronde beschuldigingen hem aantasten in zijn eer en goede naam. Terecht vermeldt de heer

Schnetz zelf daarbij dat hij voorzitter is van de politieke partij Leefbaar Utrecht, de grootste partij in de raad van de gemeente Utrecht en de grootste partij in het college van Burgemeester & Wethouders van deze stad. Dat is wel een relevant feit, want het gaat hier natuurlijk primair om een politieke discussie, waarbij verschillende politieke partijen betrokken zijn, met name ook de partij van de heer Schnetz en de heer Schnetz persoonlijk. Het gaat hier dus niet om uitingen of publicaties tussen twee burgers of tussen een politieke partij enerzijds en een burger anderzijds. Het gaat hier primair om het politieke gebeuren in de stad Utrecht, toegespitst op het algemeen belang, het belang van de volkshuisvesting.

Het onderhavige dossier toont duidelijk aan dat het hier primair gaat om een politieke kwestie waarbij enkele politieke partijen betrokken zijn en dat de hele affaire zich tot nu toe in de politieke verhoudingen en gremia heeft afgespeeld, maar nu ineens door eiser in het civielrechtelijke vlak wordt getrokken. Naar mijn mening volstrekt ten onrechte. Ik kom daar later nog op terug.

Voorgeschiedenis

4. Ook de voorgeschiedenis is een politieke. In maart vorig jaar stuitte de Utrechtse SP-afdeling en de Utrechtse gemeenteraadsfractie van de SP op het feit dat de grootste woningcorporatie in deze stad, Mitros, voorheen het Gemeentelijk Woningbedrijf, ook wel genoemd SWU, een monumentaal pand in de Brigittenstraat in Utrecht ver onder de marktwaarde wilde verkopen aan de burgemeester van deze stad, mevrouw Brouwer.

De SP heeft die kwestie uitgezocht, vastgesteld dat het belang van de volkshuisvesting hierdoor was geschaad en zij heeft daarover zowel in als buiten de raad haar mening kenbaar gemaakt. Ofschoon zowel het college van B&W en de meerderheid van de raad zich aanvankelijk op het standpunt stelden dat er niets onoirbaars aan de hand was, moest het gemeentebestuur na lang aandringen de SP-fractie gelijk geven in haar stelling dat de regels, zoals die met name in de Woningwet en het BBSH zijn verwoord, overtreden waren en, wat nog belangrijker was, dat Mitros het pand te goedkoop had verkocht. Dat leidde er uiteindelijk toe dat de koper van het pand alsnog ; 150.000,= meer betaalde voor het pand.

In dat kader bereikte de SP informatie over de transactie, die aan deze kwestie ten grondslag ligt, namelijk de verkoop van het complex Domstraat 2 door Mitros aan Van den Bruele. Korthedshalve verwijs ik naar de onderliggende stukken en stel ik vast dat de woningcorporatie Mitros het onderhavige complex voor zeker 1,5 miljoen gulden te weinig heeft verkocht. Ook die kwestie heeft de SP uitvoerig in en buiten de raad aan de orde gesteld. Zij heeft daarover schriftelijke vragen gesteld aan het college van Burgemeester & Wethouders op 3 november 2000.

Ook heeft zij de zaak aan de orde gesteld bij het Ministerie van VROM en omdat zij meende dat er ook strafbare feiten konden zijn gepleegd, heeft zij het Openbaar Ministerie verzocht een strafrechtelijk onderzoek in te stellen.

Bij haar onderzoek naar de transactie van het complex Domstraat stelde de SP ook vast dat een van de kopers in de tweede linie de heer Schnetz was. Dat feit heeft de SP- kenbaar gemaakt, zonder overigens de heer Schnetz als centrale persoon in dit geheel aan te merken. Wel heeft de SP uitgesproken dat zij zeer grote vraagtekens zette bij de hele transactie, het nadeel dat de woningcorporatie daarbij heeft geleden en het voordeel dat anderen daarbij in gelijke mate hebben genoten. Tot de dag van vandaag is de SP- van oordeel dat deze kwestie nog steeds niet behoorlijk door de bevoegde instanties is uitgezocht.

Het Ministerie van VROM heeft zich tot nu toe niet, althans niet adequaat in de zaak verdiept en op de schriftelijke vragen van de SP van 3 november 2000 aan het college van B&W heeft de SP tot op de dag van vandaag geen antwoord gekregen. Een bijzonder merkwaardige zaak.

Later in mijn pleitnota zal ik uitvoeriger op de reacties van de door de SP in deze benaderde instanties ingaan.

Positie van partijen

5. De bij dit geding betrokken partijen manifesteren zich beide op maatschappelijk en politiek terrein. Zo is de heer Schnetz onder meer (a) voorzitter en oprichter van de lokale politieke partij Leefbaar Utrecht, (b) oprichter en bestuurslid van de landelijke politieke partij Leefbaar Nederland en (c) fractiemedewerker van de fractie van Leefbaar Utrecht in de Utrechtse gemeenteraad (producties 1 t/m 4).

De heer Schnetz is zeer actief in de plaatselijke politiek, zeker sinds de raadsverkiezingen van 8 november 2000. Ik hoef maar naar de talrijke recente krantenberichten te wijzen, waarin de heer Schnetz laat zien dat hij zich met nagenoeg elk aspect van de plaatselijke politiek bemoeit, en daarbij een dikke vinger in de politieke pap heeft.

En wel zozeer dat hij onlangs in de gemeenteraad de ongekroonde koning van Utrecht werd genoemd.

Daarnaast heeft de heer Schnetz aanzienlijke economische en zakelijke belangen op het terrein van de handel in onroerend goed, het bezit en het verhuur van onroerend goed en de horeca (producties 9 t/m 12). Afgelopen vrijdag meldde hij aan het Utrechts Nieuwsblad dat hij al bijna twintig jaar handelt in onroerend goed. Dat hij daardoor zeer goed op de hoogte is van het wel en wee in de Utrechts onroerendgoedwereld blijkt ook wel uit zijn reactie van 26 oktober 2000 in het UN. Daar meldde hij dat de hele Utrechtse makelaarswereld met stomheid geslagen was over de transactie rond het complex Domstraat. Ik herinner mij echter uit 1996, toen die transactie plaatsvond, geen enkele openbare publicatie over dit feit, maar kennelijk was de heer Schnetz insider en toen al zeer goed op de hoogte van de Utrechtse onroerendgoedwereld.

Tegen die achtergrond is het op zijn minst merkwaardig dat de heer Schnetz, eenmaal geconfronteerd met zijn aandeel in de transactieketen rond de Domstraat, zich meent te moeten distantiëren van deze affaire en dat doet door te beweren dat hij de heer Van den Buele niet kent en hem nog nooit heeft ontmoet.

Dat lijkt mij toch onwaarschijnlijk. Je bent in Utrecht twintig jaar actief in het onroerend goed, bij de transactie rond de Domstraat weet je precies te melden dat de heer Van den Buele het complex ver onder de prijs heeft verkregen, de heer Van den Buele is al sinds jaar en dag een collega van de heer Schnetz in de Utrechtse onroerendgoedhandel, en dan te stellen dat je je collega onroerendgoedhandelaar niet eens kent?

Geloofwaardig is anders.

Maar juist tegen die onroerendgoedachtergrond is het wel te begrijpen dat de heer Schnetz in de politiek niet graag herinnerd wil worden aan zijn zakelijke belangen, met

name aan zijn positie in de onroerendgoedhandel en zijn omvangrijke belangen in het Utrechts onroerend goed. Daar ligt naar mijn mening ook de werkelijke aanleiding voor dit kort geding.

Want door de Domstraataffaire is de aandacht gevestigd op de zakelijke activiteiten van de heer Schnetz en dat komt hem in politieke zin niet goed uit. Daar kan ik mij ook wel iets bij voorstellen. Maar die omstandigheid kan natuurlijk geen grond zijn voor toewijzing van de onderhavige vordering.

6. Dan de andere partij in het geding.

Aan de andere zijde staat de SP die in het Utrechtse ook in de raad altijd veel aandacht heeft gegeven aan de volkshuisvesting en de belangen van de woningcorporaties en de huurders. Die zorg en aandacht waren voor de SP vorig jaar aanleiding om nadrukkelijk aandacht te vragen voor de gang van zaken bij Mitros waar het ging om de verkoop van onroerend goed door deze corporatie aan derden.

Bij haar onderzoek stelde de SP vast dat het algemeen belang van de volkshuisvesting aanzienlijk was geschaad door de veel te lage verkoopprijs van het complex Domstraat. Dat de SP daarbij ook stuitte op de rol van de heer Schnetz was niet te voorzien. Dat was toeval.

In het rapport van de SP wordt aan de heer Schnetz ook weinig aandacht besteed, hij is een van degenen die bij deze verkoop en doorverkoop in korte tijd veel geld verdienen hebben. Het is wel merkwaardig dat van alle door de SP genoemde personen alleen de heer Schnetz zich beledigd achtte. De samenloop van handel en politiek in de persoon van de heer Schnetz zal daaraan wel debet zijn.

Grondslag van de vordering

7. Eiser baseert zijn vordering tot rectificatie op artikel 6:167 BW. Dit artikel bepaalt dat voor toewijzing van het bevel tot rectificatie in beginsel is vereist dat gedaagde op grond van onrechtmatige daad jegens eiser aansprakelijk is en voorts dat de vereiste aansprakelijkheid moet berusten op "een onjuiste of door onvolledigheid misleidende publicatie van gegevens van feitelijke aard".

Ik stel vast dat de door eiser gewraakte publicatie van de SP, onder andere, op haar website geen onjuiste feiten vermelden.

In tegendeel: de feiten zijn duidelijk en met bewijzen onderbouwd. Het staat vast dat de SWU, thans Mitros, voor een veel te laag bedrag de panden heeft verkocht, waardoor het belang van de volkshuisvesting aanzienlijk is geschaad.

Ik stel ook vast dat de heer Schnetz dat feit niet heeft betwist. Sterker nog, in het artikel in het Utrechts Nieuwsblad van 26 oktober 2000 (productie 8b van eiser) zegt de heer Schnetz zelf dat de transactie tussen het woningbedrijf (SWU) en Van den Bruele "van geen kant deugt". Hij sluit zich, aldus het artikel, aan bij de SP die om een diepgaand onderzoek vraagt. Waarvan akte!

De heer Schnetz voegt daar aan toe:

"Ik weet nog goed dat de hele Utrechtse makelaarswereld in die tijd met stomheid was geslagen over het feit dat Van den Bruele het voor een bedrag ver onder de taxatieprijs kreeg. Je zou van een huisvestingsdeskundige als Mitros beter koopmanschap verwachten. Zij hebben een sociale taak en moeten zuinig zijn op hun middelen."

Hoezo, onjuiste gegevens van feitelijke aard? Hoezo een door onvolledigheid misleidende publicatie? Maar ik wijs ook op de reactie van de heer Schnetz van 27 oktober 2000 aan de SP (productie 12 eiser). Daar zegt hij:

"Ten overvloede deel ik hierbij nog mede dat indien uw informatie juist is, Mitros maar wat mij betreft ook het OGU en het vroegere grondbedrijf zeer kritisch mogen worden doorgelicht. U kunt hierbij op de steun van onze fractie rekenen."

Nogmaals vraag ik hoezo onjuist, hoezo onvolledig of misleidend?

De feiten die door de SP in haar rapport en haar publicaties zijn vermeld staan keihard overeind en zijn op zich nooit door de heer Schnetz weerlegd, sterker nog, hij heeft ze zelfs onderschreven.

Vervolgens heeft de SP als alerte politieke partij, toen deze verontrustende feiten door haar onderzoek boven water waren gehaald, de kwestie aan de orde gesteld, zowel binnen als buiten de gemeenteraad.

Dat was niet alleen haar recht, maar ook haar plicht. Daarbij heeft de SP op verschillende terreinen de verantwoordelijke en bevoegde instanties geïnformeerd en om een diepgaand onderzoek gevraagd. De SP heeft de kwestie voorgelegd aan het Ministerie van VROM, het college van B&W van Utrecht, het Openbaar Ministerie en heeft erover vragen gesteld in de raad. Maar ook heeft de SP als politieke partij haar oordeel gegeven over de zaak en daarbij de kwalificatie moreel laakbaar gebruikt. Dat oordeel geldt wat de SP betreft alle betrokken partijen, dus ook de heer Schnetz. Over de wijze waarop de verschillende instanties reageerden kom ik later nog te spreken.

Hier stel ik echter vast dat de vordering van eiser, gebaseerd op de stelling dat de SP aansprakelijk zou zijn wegens het publiceren van onjuiste feiten elke grond mist. Ook om die reden dient de vordering te worden afgewezen.

De rechtspraak bij artikel 6:167 BW laat ook zien dat er een spanningsveld heerst tussen dit artikel en het grondrecht van de vrijheid van meningsuiting. Duidelijk wordt in de rechtspraak dat artikel 6:167 BW niet ziet op een verbod tot het uiten van meningen en niet bedoeld is om van de vrijheid van meningsuiting te frustreren. Het geven van een mening staat vrij. Daarom is het rectificatieartikel ook uitdrukkelijk beperkt tot gegevens van feitelijke aard.

Met andere woorden: meningen en zeker meningen van politieke partijen in het politieke krachtenveld, vallen daar in beginsel niet onder. Zou het rectificatieartikel ruimer worden geïnterpreteerd dan zou daarmee de vrijheid van meningsuiting worden bedreigd en dat, zo laat de rechtspraak duidelijk zien, is niet de bedoeling.

Anders gezegd: artikel 6:167 BW beperkt zich nadrukkelijk tot aansprakelijkheid die berust op een onjuiste of door onvolledigheid misleidende publicatie van gegevens van feitelijke aard en blijft verre van de vrijheid van meningsuiting en van het geven van een politiek oordeel op een bepaalde situatie.

Gemeenteraadsarrest

8. Op 24 juni 1983 (NJ 1984, 801) heeft de Hoge Raad in dit verband een bijzonder belangrijk arrest gewezen, het zgn. gemeenteraadsarrest.

Waar het hier handelt om de positie van een politieke partij en haar leden dient natuurlijk aandacht besteed te worden aan dit standaardarrest inzake de positie van een politieke partij en gemeenteraadsleden.

Daarbij wijs ik in de eerste plaats op het bepaalde in artikel 6:162 lid 2, waar wordt bepaald dat als onrechtmatige daad wordt aangemerkt de inbreuk op een recht en het doen of nalaten in strijd met de wettelijke plicht of hetgeen volgens ongeschreven recht in een maatschappelijk verkeer betaamt, een en ander behoudens de aanwezigheid van een rechtvaardigingsgrond. Die rechtvaardigingsgrond, zo laat de rechtspraak zien, kan aanwezig zijn waar een beroep kan worden gedaan op het algemeen belang dat een rechtvaardigingsgrond kan opleveren voor het schenden van allerlei andere belangen, waar het algemeen belang zwaarder weegt dan de andere belangen waarmee het in botsing komt. Behalve overheid kunnen ook particulieren zich soms ter rechtvaardiging van hun gedraging op het algemeen belang beroepen maar daarvoor is nodig dat aan de vereisten in voldaan dat de handelende persoon op enigerlei wijze maatschappelijk een taak heeft in verband met de behartiging van het algemeen belang. Men denke bijvoorbeeld aan de pers, maar ook aan politieke partijen.

In het onderhavige arrest wordt een speciale uitzondering gemaakt voor de categorie politieke partijen en hun vertegenwoordigers. Het moet namelijk mogelijk blijven ondanks artikel 6:162 BW en 6:167 BW dat politici en politieke organisaties zich publiekelijk kritisch kunnen uitlaten over bepaalde toestanden.

Dat is de situatie die zich ook in casu voordoet. In het arrest van 24 juni 1983 handelde het om een gemeenteraadslid die een door haar in de raadscommissie ingediende brief met bijlagen aan een krant ter beschikking stelde. In die brief werd de financiële integriteit van een bestuurder van een kinderbeschermingsinstelling ter discussie gesteld.

De Hoge Raad overwoog dat bij de vraag, of het gemeenteraadslid handelde in strijd met de zorgvuldigheid die haar jegens bedoelde bestuurder betaamde, in beginsel twee, ieder voor zich hoogwaardige, maatschappelijke belangen tegenover elkaar staan. Aan de ene kant het belang dat individuele burgers niet door publicaties in de pers worden blootgesteld aan lichtvaardige verdachtmakingen. Aan de andere kant het belang dat niet door gebrek aan bekendheid bij het grote publiek, misstanden die de samenleving raken, kunnen blijven voortbestaan, dankzij het onvermogen van de verantwoordelijke overheidsorganen om in een gecompliceerde maatschappij als die waarin wij leven, gelijkelijk aandacht te geven aan alle zaken die die aandacht verdienen.

Nog daargelaten de mogelijkheid, aldus de Hoge Raad, van andere factoren die belemmerend kunnen werken op het doen beëindigen van een bepaalde misstand. De Hoge Raad voegt daaraan toe dat het antwoord op de vraag welk van deze belangen in een gegeven geval de doorslag behoort te geven, afhankelijk is van de in onderling verband te beschouwen omstandigheden. Vervolgens formuleert de Hoge Raad daarvoor een zestal specifieke criteria. Criteria die ook in casu relevant zijn.

Het eerste criterium ziet op de aard van de gepubliceerde verdenkingen en de ernst van de te verwachten gevolgen voor degene op wie de verdenkingen betrekking hebben.

Het tweede criterium ziet op de ernst, gezien vanuit het algemeen belang, van de misstand welke de publikatie aan de kaak beoogt te stellen.

De derde op de mate waarin ten tijde van een publikatie de verdenkingen steun vonden in het toen beschikbare feitenmateriaal en het vierde criterium ziet op de inkleding van de verdenkingen gezien in verhouding tot de drie eerder bedoelde factoren.

De twee overige door de Hoge Raad geformuleerde criteria, hoewel van belang, zijn naar mijn mening in deze minder relevant.

Indien we deze opvatting van de Hoge Raad over de vrijheid die politieke partijen en politici moeten krijgen om in het kader van het algemeen belang hun taak waar te

maken en misstanden aan de kaak te stellen, toepassen op de onderhavige casus, dan kan er naar mijn mening geen enkele twijfel over zijn dat het de SP vrij staat om een publikatie het licht te doen zien, zoals zij heeft gedaan.

Immers, de misstand die de SP aan de kaak stelde was bijzonder ernstig, de verdenkingen vonden duidelijk steun in het beschikbare feitenmateriaal, het algemeen belang was duidelijk geschaad en de formulering van de verdenkingen was zonder meer passend, gelet op alle omstandigheden van de zaak.

Ik ben derhalve van mening dat de SP in deze volkomen in haar recht staat en haar publikatie in geen dele als onrechtmatig kan worden aangemerkt. Dat in deze publikatie ook de naam van de heer Schnetz valt kan de SP niet helpen. Dat dient de heer Schnetz zichzelf te verwijten. Vervolgens is over deze kwestie in de gemeenteraad nog gesproken, daarbij is de term "moreel laakbaar" gehanteerd. Naar mijn mening staat het de SP onder de gegeven omstandigheden volkomen vrij deze, op zich, keurige term, te gebruiken.

Volgens het woordenboek betekent "laakbaar": afkeurenswaard, berispelijk. De kwalificatie die op de handelwijze zeker kan worden toegepast. De term "moreel" betekent volgens het woordenboek "gegrond op het innerlijk gevoel van zedelijkheid, deugd of waarde" en "in overeenstemming met de zedelijkheid". Ook daar is in deze niets mis mee.

Samenvattend ben ik van mening dat met name uit het arrest van de Hoge Raad van 24 juni 1983 volgt dat de handelwijze van de SP en haar leden in deze de toets van de kritiek geheel kan doorstaan, ook waar het gaat om het gebruik van de term "moreel laakbaar". Want, zou een politieke partij een dergelijke term niet meer mogen gebruiken bij het kwalificeren van door haar vastgestelde misstanden dan zou dit een onaanvaardbare inbreuk op de vrijheid en de positie van een politieke partij inhouden.

Reacties instanties

9. Zoals gezegd heeft de SP zich tot alle relevante instanties gewend en om een diepgaand onderzoek gevraagd.

In de eerste plaats heeft zij de zaak voorgelegd aan het Ministerie van VROM. Dit ministerie op grond van de huidige Woningwet en het BBSH een toezichthoudende en controlerende taak ten aanzien van het functioneren van de zgn. toegelaten instellingen, beter bekend als de woningcorporaties.

Het Ministerie van VROM heeft daarop gereageerd, maar voor wat de kern van de zaak betreft de SP verwezen naar het college van B&W omdat ten tijde van de onderhavige gebeurtenissen in 1995/1996 op grond van de toen geldende regels het college van B&W van Utrecht in eerste instantie belast was met het toezicht op de

corporaties. De wijziging in het BBSH op dit punt dateert van 18 mei 1998 toen het eerstelijnstoezicht op corporaties, waar het gaat om het vervreemden van onroerend goed, overgegaan is van de gemeente naar het ministerie. Overigens moet ik hierbij aantekenen dat, voor zover het Ministerie van VROM antwoord heeft gegeven, dit antwoord naar de mening van de SP niet bevredigend is en een schoolvoorbeeld is van de terugtrekkende en nietcontroleerende overheid.

In de tweede plaats heeft de SP zich gewend tot het college van Burgemeester en Wethouders van Utrecht. Op 3 november 2000 heeft de SP een aantal schriftelijke vragen aan het college van B&W gesteld. Tot op de dag van vandaag, bijna vijf maanden later, heeft de SP nog steeds geen antwoord ontvangen. Wel liet het vorige college, dat tot 1 januari 2001 in functie was, de SP eind december weten dat men nog niet in staat was om de vragen te beantwoorden, maar men voegde daar ook aan toe dat men hoopte begin 2001 de antwoorden te kunnen geven. Sindsdien is het erg stil. Misschien zou de heer Schnetz hier met zijn onmiskenbare invloed op raad en college enige beweging in de zaak kunnen brengen. Dat lijkt mij nuttiger dan het voeren van dit soort kort gedingen.

Als derde instantie heeft de SP het Openbaar Ministerie benaderd. Het antwoord van 12 februari jl. heb ik overgelegd (productie 12). Uit dit antwoord blijkt dat het onderzoek van het OM zich heeft beperkt tot de bepalingen van het Besluit Beheer Sociale Huursector en met name artikel 34 van deze regeling.

Niet alleen is het bijzonder teleurstellend dat het OM haar taak zo beperkt opvat als zij hier gedaan heeft, maar nog triester is het feit dat het OM zich ook nog beroept op een onjuiste interpretatie van artikel 34 BBSH, zoals dat in 1995/1996 gold. Het OM meldt dat uit de stukken blijkt dat het hier om een aantal kantoorpanden handelde, waarin SWU/Mitros zelf kantoor heeft gehouden en volgens het OM was in dat geval melding op grond van artikel 34 BBSH (oud) niet noodzakelijk.

Echter, wie de tekst en de toelichting ernaast legt ziet dat de wet dwingend voorschrijft dat SWU deze verkoop had dienen te melden bij B&W van Utrecht. Daarnaast is het natuurlijk onbegrijpelijk dat het OM zich verder ontslagen acht van elk verder onderzoek naar deze onvoorstelbare transactie, waarmee het algemeen belang 1,5 à 2 miljoen gulden heeft verloren. Je vraagt je dan onderhand af, wanneer het OM wel nog in het geweer komt. Ik kan u dan ook berichten dat de SP naar aanleiding van deze minimale reactie van het OM serieus overweegt om in beklag te komen bij het Gerechtshof op grond van artikel 12 Sv.

Verder zal duidelijk zijn dat, gezien deze onvolledige en beperkte reactie van het OM er nog geen enkele reden is om te concluderen dat er geen strafbare feiten zouden hebben plaatsgevonden.

Nog minder mag uit de brief van het OM de conclusie- worden getrokken die de heer Schnetz er graag in wil lezen, namelijk dat hem zowel in strafrechtelijke als in niet-strafrechtelijke, politieke zin niets te verwijten valt.

Positie van de heer Schnetz bij de transactie Domstraat

10. Dat brengt mij bij de positie van de heer Schnetz bij de verkoop van het complex Domstraat en de doorverkoop van onderdelen daarvan.

In de eerste plaats wijs ik op de verklaring van de heer Schnetz van 26 oktober vorig jaar, waar hijzelf zegt dat de hele Utrechtse makelaarswereld met stomheid was geslagen over deze transactie. De heer Schnetz is het met de SP eens dat deze zaak niet deugde. In een transactie een bepaalde winst maken en het tonen van goed koopmanschap, daar kan niemand bezwaar tegen hebben.

Maar in korte tijd op een koopsom van 2,5 miljoen gulden, meer dan 1,5 miljoen gulden laten liggen, dat heeft niets meer met goed koopmanschap te maken, maar met ernstige fouten of zelfs meer.

In de tweede plaats is het merkwaardig dat de heer Schnetz zelf aangeeft dat in 1995/1996 de hele Utrechtse makelaarswereld met stomheid was geslagen over deze transactie en dat hij in oktober vorig jaar ook aangeeft dat de hele transactie zeer kritisch moest worden doorgelicht, maar nu de SP daar om vraagt en toevallig ook zijn naam in het geheel genoemd wordt er plotseling minder interesse bij de heer Schnetz bestaat om dat onderzoek inderdaad tot op de bodem uit te voeren.

Een derde opvallend punt hierbij is dat, ondanks het feit dat de heer Schnetz in 1995 met stomheid was geslagen, hij er blijkbaar wel als de kippen bij was om van deze ernstige misslag van de SWU een flinke graan mee te pikken. Want, laten we wel wezen: een pand kopen voor | 500.000,- en het, zonder er ook maar één spijker in te vertimmeren, tegelijk weer verkopen voor | 150.000,- meer is natuurlijk zeer uitzonderlijk, zeker in 1995.

Ik wil niet twifelen aan het goed koopmanschap van de heer Schnetz en zijn ruime ervaring in de onroerendgoedhandel in Utrecht, maar op één dag | 150.000,- verdienen op een pand van | 500.000,- dat gaat natuurlijk alle perken van het redelijke te buiten en roept heel veel vragen op. Die vragen wil mijn cliënte als politieke partij heel graag beantwoord zien, nu hiermee het belang van de volkshuisvesting aan de orde is.

Het vierde opmerkelijke punt in de transactieketen is het feit dat, anders dan de heer Schnetz doet voorkomen, hij in een zeer vroeg stadium, te weten 14 mei 1996, een koopovereenkomst heeft gesloten met de heer Muus voor het pand Achter St. Pieter 7 voor een bedrag van | 655.000,-. De levering van dit pand vond eerst op 3 september 1996 plaats. Als wij het overzicht bezien van de data van de koopovereenkomsten met

betrekking tot het complex Domstraat 2 (productie 5) dan valt het op dat na de eerste koopovereenkomst van 10 maart 1995, waarbij de SWU het complex in zijn geheel aan de heer Van den Bruele verkocht, de heer Schnetz de tweede is die tot een koopovereenkomst overgaat. Eerst op 1 juli 1996 verkocht Van den Bruele het gehele complex aan Wibó. De koopovereenkomst van Wibó aan de heer Schnetz dateerde van twee dagen tevoren, 29 juni 1996, waarbij de heer Schnetz van Wibó kocht de panden Achter St. Pieter 7 en 9, maar de doorverkoopovereenkomst van de heer Schnetz aan de heer Muus voor Achter St. Pieter 7 was al anderhalve maand tevoren gesloten, op 14 mei 1996.

De volgorde van die koopovereenkomsten, die onderling van elkaar afhankelijk waren, laat zien dat er op zijn minst het vermoeden is dat alle bij deze verkoop en doorverkoop betrokken partijen in onderling overleg hebben gehandeld. Want, de heer Schnetz had natuurlijk nooit op 14 mei 1996 het pand Achter St. Pieter voor | 655.000,= kunnen verkopen en datzelfde pand anderhalve maand later zelf kunnen aankopen voor | 510.000,=, als hij niet de zekerheid had gehad dat hij het pand voor | 510.000,= zou kunnen kopen van Wibó. Dat Wibó Vastgoed BV in de persoon van de heer Van Rijn bovendien een nauwe zakelijke relatie heeft met de heer Schnetz blijkt wel uit het uittreksel van de besloten vennootschap Formula One Horeca BV (productie 10). De bestuurders van deze BV, gevestigd aan het Oudkerkhof 29 te Utrecht, zijn volgens het uittreksel Harris Beheer BV, Westbroek Beheer BV, Ambrosius Beheer BV en Wibó Vastgoed BV.

Verder wijs ik erop dat, zoals uit productie 11 blijkt, het complex Domstraat door Van den Bruele BV verkocht is aan Wibó in de persoon van de heer M.J. van Rijn, eigenaar en enig aandeelhouder van Wibó BV, de heer C.C. van Delft en aan de heer Schnetz, die allen bestuurslid waren van de Vereniging Kamerverhuurders Utrecht.

Met andere woorden: het complex Domstraat is onderling aan een kleine kring handelaren, die elkaar kenden, verkocht. Als ik dat feit leg naast de uitspraak van de heer Schnetz zelf dat de hele Utrechtse makelaarswereld destijds met stomheid was geslagen over het feit dat Van den Bruele het voor een bedrag ver onder de taxatiewaarde kreeg en dat je van een huisvestingsdeskundige als Mitros beter koopmanschap mocht verwachten, dan dringt zich natuurlijk de vraag op wat voor rol de koper en de wederkopers van het complex in deze hebben gespeeld. Dat is naar de mening van de SP een politieke zaak die tot de bodem moet worden uitgezocht door de bevoegde instanties, het gemeentebestuur van Utrecht, het Ministerie van VROM en het Openbaar Ministerie.

Van het Ministerie van VROM hebben wij tot nu toe een half antwoord gekregen, van het Openbaar Ministerie een nietszeggend antwoord en van het college van B&W in het geheel geen antwoord.

11. In de dagvaarding en met name het petitum wordt een aantal zaken door elkaar gehaald. Enerzijds lijkt het erop dat de heer Schnetz de SP verwijt dat zij haar onderzoeksresultaten heeft gepubliceerd en daarover de verschillende instanties heeft benaderd voor onderzoek en anderzijds dat de heer Schnetz de SP de term "moreel laakbaar gedrag" kwalijk neemt.

Wat het eerste aspect betreft kan ik kort zijn. De SP heeft haar bevindingen inzake de feiten gepubliceerd en die feiten zijn niet alleen met bewijzen onderbouwd, maar die feiten zijn ook door de heer Schnetz zelf bevestigd. Zie ik het goed, dan blijft alleen staan het verwijt dat de SP als politieke partij de gehele gang van zaken rondom de verkoop van het complex Domstraat nadrukkelijk ter discussie heeft gesteld, diepgaand onderzoek daarnaar heeft gevraagd en de gehele gang van zaken als moreel laakbaar heeft gekwalificeerd. Die kwalificatie, meent de heer Schnetz, is onrechtmatig, maar ik heb al aangegeven dat daar absoluut geen sprake van is.

Verder poogt de heer Schnetz in de dagvaarding de zaak te vertroebelen door formuleringen te gebruiken als "ten onrechte de indruk wekken" en "het zich uitlaten in negatieve bewoordingen". De kern van de zaak is de publicatie van de SP alsmede de term moreel laakbaar, geen van de twee aspecten levert enig onrechtmatig gedrag op en zeker geen grond voor een rectificatie, als door eiser gevorderd.

12. Daarbij aansluitend wil ik nog twee slotopmerkingen maken. In de eerste plaats heb ik een aantal krantenberichten overgelegd, waaruit blijkt dat het in Utrecht kennelijk tot de politieke mores behoort om in maar vooral ook buiten de raad forse beschuldigingen te uiten jegens allerlei personen. Daarbij worden bewoordingen gebruikt, zonder enige aanleiding, die veel ernstiger zijn dan de term "moreel laakbaar". Zo tekent het Utrechts Nieuwsblad op 14 februari jl. de uitlating van de heer Schnetz op ten aanzien van de oudwethouder Rijckenberg, waar hij zegt:

"Rijckenberg, jijzelf trut, bent met andere incapabele bestuurders, zoals Kernkamp, verantwoordelijk voor het machtsvacuum waarin Verduijn en andere ambtenaren terecht zijn gekomen."

Dat is geen prettige opmerking en wellicht ook nog onrechtmatig, maar toch zien we geen van degenen die op deze wijze onheus worden bejegend naar de rechter stappen. Dat komt omdat in de politieke verhoudingen meer mogelijk is en ook meer geaccepteerd wordt dan in de niet-politieke verhoudingen. Ik denk ook dat dat goed is. Ik heb ook het krantenartikel overgelegd over de crisis in de Amsterdamse gemeenteraad naar aanleiding van de Taxicentrale Amsterdam, waar men elkaar bij politieke partijen met grof geschut bejegend heeft. Termen als "bezopen" en "schandalig" werden niet geschuwd. Toch stapt geen van de betrokkenen naar de rechter. Dat is naar mijn mening volkomen terecht en de heer Schnetz kan daaraan een voorbeeld nemen.

De tweede slotopmerking betreft productie 5 van eiser, door hem betiteld als "een pagina uit de notulen van de gemeenteraadsvergadering van 21 november 2000."

Het gaat hier om één pagina, waarin de namen van verschillende personen worden genoemd: de heer Jansen van de SP, de heer Verhulst, de heer Westbroek van Leefbaar Utrecht en ook de term "de voorzitter" wordt gebruikt, zonder dat wordt aangegeven wie de voorzitter was.

De voorzitter was hier inderdaad de heer Schnetz en voor zover mij bekend is is de heer Schnetz nog steeds geen voorzitter van de Utrechtse gemeenteraad en was hij dat ook niet op 21 november 2000. Met andere woorden: er was op 21 november 2000 helemaal geen gemeenteraadsvergadering. Het ging om de college-onderhandelingen tussen een aantal politieke partijen over het nieuw te vormen college van B&W voor de stad Utrecht. Inderdaad, bij die onderhandelingen was de heer Schnetz voorzitter.

Conclusie

13. Mijn conclusie moge duidelijk zijn. De vordering van eiser dient in zijn geheel te worden afgewezen. Deels, waar het betreft gedaagden sub 2 en 3, omdat eiser niet-ontvankelijk is en waar het betreft de SP dient de vordering te worden afgewezen, omdat deze volstrekt ongegrond is.

In de publicaties van de SP was en is geen sprake van weergave van onjuiste feiten, een politieke partij heeft het recht om misstanden aan de kaak te stellen, dat er sprake was van een misstand, een zeer ernstige misstand, is ook door de heer Schnetz zelf volmondig erkend en de term "moreel laakbaar" is, gelet op alle omstandigheden van de zaak, alleszins redelijk en passend en zeker niet onrechtmatig. Ik verzoek u derhalve om deze redenen de vordering van eiser af te wijzen in al zijn onderdelen en eiser te veroordelen in de kosten van het geding.

R.F. Ruers